

Terminy proceduralne - Polska

SPIS TREŚCI

- 1 Jakie rodzaje terminów wyróżnia się w postępowaniu cywilnym?
- 2 Wykaz różnych dni uznawanych za dni wolne od pracy na podstawie rozporządzenia (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r.
- 3 Jakie ogólne zasady regulują terminy w postępowaniu cywilnym?
- 4 W którym momencie rozpoczyna się bieg terminu, jeżeli dana czynność ma zostać wykonana w danym okresie?
- 5 Czy na rozpoczęcie biegu terminu może wpłynąć lub go zmienić sposób przekazywania lub doręczenia dokumentów (doręczenie osobiste przez posłańca lub drogą pocztową)?
- 6 Jeżeli dojdzie do zdarzenia, które rozpocznie bieg terminu, czy do terminu wlicza się dzień, w którym doszło do zdarzenia?
- 7 Jeżeli termin jest oznaczony w dniach, czy liczba dni obejmuje dni kalendarzowe czy dni robocze?
- 8 Kiedy taki termin jest wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach?
- 9 Kiedy upływa termin, jeżeli jest wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach?
- 10 Czy w przypadku, gdy termin upływa w sobotę, niedzielę, oficjalny dzień świąteczny lub dzień wolny od pracy, termin taki zostaje przedłużony do kolejnego dnia roboczego następującego po takim dniu?
- 11 Czy w określonych okolicznościach można przedłużyć termin? Jakie warunki należy spełnić, aby skorzystać z takiego przedłużenia terminu?
- 12 Jakie terminy obowiązują w przypadku odwołań?
- 13 Czy sądy mogą zmieniać terminy, w szczególności termin stawiennictwa lub oznaczać szczególną datę stawiennictwa?
- 14 Jeżeli zawiadomienie o czynności dotyczącej strony zamieszkałej w miejscu, w którym mogłaby ona skorzystać z przedłużenia terminu, następuje w miejscu, w którym osoby tam zamieszkujące nie mogą skorzystać z przedłużenia, to czy osoba taka traci przywilej wspomnianego przedłużenia?
- 15 Jakie konsekwencje ponosi się w przypadku niedochowania terminu?
- 16 Jeżeli termin upłynął, jakie środki przysługują osobom, które go nie dochowały, np. stronom niestawiającym się w sądzie?

1 Jakie rodzaje terminów wyróżnia się w postępowaniu cywilnym?

W polskim postępowaniu cywilnym wyróżnia się następujące terminy: 1. dla czynności procesowych stron: ustawowe, sądowe, umowne; 2. dla czynności procesowych sądu: instrukcyjne.

Terminy ustawowe i terminy sądowe są terminami nieprzekraczalnymi (ostatecznymi).

Terminy ustawowe, określane jako terminy prekluzyjne (co oznacza, że uchybienie im powoduje bezskuteczność danej czynności procesowej), przewidziane są w ustawie. Terminy te nie mogą być przez sąd przedłużane ani skracane. Terminy ustawowe biegną od momentu początkowego wskazanego w ustawie. Wśród terminów ustawowych wyróżnia się: terminy *ad quem* (czynność powinna być dokonana przed upływem tego terminu) oraz terminy *post quem* (czynność może być dokonana po jego upływie). Do terminów ustawowych należą terminy do wniesienia środków zaskarżenia np. termin do wniesienia apelacji, zażalenia.

Terminy sądowe, określane są także jako terminy prekluzyjne, ale wyznaczane są przez sąd lub sędziego. Terminy sądowe mogą być przedłużane lub skracane, ale tylko z ważnej przyczyny i na wniosek zgłoszony przed upływem terminu, nawet bez wysłuchania strony przeciwnej. Terminy te rozpoczynają się od ogłoszenia w tym przedmiocie postanowienia lub zarządzenia, a gdy kodeks postępowania cywilnego przewiduje doręczenie z urzędu - od jego doręczenia. Do terminów sądowych należy, między innymi, termin do uzupełnienia braku zdolności sądowej lub procesowej, termin do uzupełnienia braków formalnych apelacji, zażalenia.

Terminy umowne, jak sugeruje sama ich nazwa, zostają ustalone na mocy umowy stron. Klasycznym przykładem jest zawieszenie postępowania na zgodny wniosek stron. Jeżeli strony wystąpią z takim wnioskiem, sąd jest uprawniony (ale nie zobowiązany) do zawieszenia postępowania. Zastosowanie tego rodzaju terminów zależy wyłącznie od woli stron.

Terminy instrukcyjne, co do zasady, adresowane są do organów procesowych (sądów), nie zaś do strony. Ich przekroczenie nie powoduje negatywnych skutków procesowych. Ich podstawowym celem jest realizacja zasady szybkości postępowania. Przykładem takiego terminu jest termin do sporządzenia przez sąd uzasadnienia wyroku.

2 Wykaz różnych dni uznawanych za dni wolne od pracy na podstawie rozporządzenia (EWG, Euratom) nr 1182/71 z dnia 3 czerwca 1971 r.

Zgodnie z ustawą z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy obowiązują następujące dni ustawowo wolne od pracy:

1. wszystkie niedziele (soboty nie są dniami ustawowo wolnymi od pracy),
2. dni niżej wymienione:
  - a) 1 stycznia - Nowy Rok,
  - b) 6 stycznia - Święto Trzech Króli,
  - c) pierwszy dzień Wielkiej Nocy,
  - d) drugi dzień Wielkiej Nocy,
  - e) 1 maja - Święto Państwowe,
  - f) 3 maja - Święto Narodowe Trzeciego Maja,
  - g) pierwszy dzień Zielonych Świątek,
  - h) dzień Bożego Ciała,
  - i) 15 sierpnia - Wniebowzięcie Najświętszej Maryi Panny,
  - j) 1 listopada - Wszystkich Świętych,
  - k) 11 listopada - Narodowe Święto Niepodległości,
  - l) 25 grudnia - pierwszy dzień Bożego Narodzenia,
  - m) 26 grudnia - drugi dzień Bożego Narodzenia.

Ruchome święta kościelne w 2019 r. przypadają w następujących dniach: pierwszy dzień Wielkiej Nocy – 21 kwietnia, drugi dzień Wielkiej Nocy – 22 kwietnia, pierwszy dzień Zielonych Świątek – 9 czerwca oraz dzień Bożego Ciała – 20 czerwca.

3 Jakie ogólne zasady regulują terminy w postępowaniu cywilnym?

Z punktu widzenia prawa cywilnego, pojęcie „terminu” może mieć dwojakie znaczenie. Z jednej strony jest to określony moment w czasie (np. 5 kwietnia 2017 r.), z drugiej zaś określony okres, który ma swój początek i koniec (np. 14 dni).

W przypadku wskazania terminu końcowego (*dies ad quem*) chodzi ściśle o chwilę jego ustania. Termin nie musi być wskazany co do dnia, ale musi być określony zdarzeniem, którego nastąpienie w konkretnej sytuacji przewidują umawiające się strony.

Terminy procesowe określane są za pomocą takich jednostek czasu jak dzień, tydzień, miesiąc, rok. Zgodnie z art. 165 k.p.c. do sposobu obliczania terminów w postępowaniu cywilnym stosuje się przepisy kodeksu cywilnego dotyczące

terminów, jeżeli ustawa, orzeczenie sądu lub decyzja innego organu państwowego albo czynność prawna oznacza termin nie określając sposobu jego obliczania (art. 110 k.c.). Oddanie pisma procesowego w polskiej placówce pocztowej operatora lub w placówce pocztowej operatora świadczącej pocztowe usługi powszechne w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej jest równoznaczne ze złożeniem pisma procesowego do sądu. To samo dotyczy złożenia pisma przez żołnierza w dowództwie jednostki wojskowej albo przez osobę pozbawioną wolności w administracji zakładu karnego oraz przez członka załogi polskiego statku morskiego u kapitana statku.

Każdy dzień składa się z 24 godzin, a jego początek i koniec wyznacza godzina 24:00. Termin oznaczony w dniach kończy się z upływem ostatniego dnia. Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca. Jeżeli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to pierwszy, piętnasty lub ostatni dzień miesiąca, a termin półmiesięczny jest równy piętnastu dniom. Jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści, a rok za dni trzysta sześćdziesiąt pięć. Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

4 W którym momencie rozpoczyna się bieg terminu, jeżeli dana czynność ma zostać wykonana w danym okresie?

Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło. Dla przykładu, jeżeli 11.01.2017 r. zostało stronie doręczone pismo sądowe wzywające ją do dokonania określonej czynności w terminie 7-dniowym, wyznaczony stronie termin upływał 18.01.2017 r. o północy (tj. o godz. 24:00 18.01.2017 r.).

5 Czy na rozpoczęcie biegu terminu może wpłynąć lub go zmienić sposób przekazywania lub doręczenia dokumentów (doręczenie osobiste przez posłańca lub drogą pocztową)?

Sąd może dokonywać doręczeń na różne sposoby: przez pocztę, komornika, woźnych, a także przez sądową służbę doręczeniową. Doręczenie adresatowi może nastąpić także przez wręczenie mu pisma bezpośrednio w sekretariacie sądu. Wszystkie te sposoby, o ile doręczenie było prawidłowe, mają jednakową wagę i zastosowanie jednego z nich nie ma wpływu na bieg terminów.

Od 8 września 2016 r. przepisy przewidują możliwość dokonywania przez sąd doręczeń za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, jeżeli adresat wniósł pismo za pośrednictwem systemu albo dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu. Adresat, który dokonał wyboru wnoszenia pism za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, może zrezygnować z doręczenia elektronicznego.

Pismo doręczane w sposób elektroniczny uznaje się za doręczone z datą wskazaną w elektronicznym potwierdzeniu odbioru korespondencji, także wtedy, gdy data ta wypada w dzień ustawowo uznany za wolny od pracy. Bez znaczenia dla skuteczności doręczenia jest także fakt, że odbiór korespondencji elektronicznej nastąpił w porze nocnej. W przypadku braku elektronicznego potwierdzenia odbioru korespondencji doręczenie uznaje się za skuteczne po upływie 14 dni od daty umieszczenia pisma w systemie teleinformatycznym. Powyższa regulacja wymaga od stron sprawdzania konta elektronicznego co najmniej w czternastodniowych odstępach czasu.

6 Jeżeli dojdzie do zdarzenia, które rozpocznie bieg terminu, czy do terminu wlicza się dzień, w którym doszło do zdarzenia?

Jeżeli początkiem terminu oznaczonego w dniach jest pewne zdarzenie, nie uwzględnia się przy obliczaniu terminu dnia, w którym to zdarzenie nastąpiło.

7 Jeżeli termin jest oznaczony w dniach, czy liczba dni obejmuje dni kalendarzowe czy dni robocze?

Terminy określone w dniach liczy się jako dni kalendarzowe, lecz gdy koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień ustawowo wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

8 Kiedy taki termin jest wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach?

Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca.

Jeżeli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to pierwszy, piętnasty lub ostatni dzień miesiąca. Termin półmiesięczny jest równy piętnastu dniom.

Jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści, a rok za dni trzysta sześćdziesiąt pięć.

9 Kiedy upływa termin, jeżeli jest wyrażony w tygodniach, miesiącach lub latach?

Termin oznaczony w tygodniach, miesiącach lub latach kończy się z upływem dnia, który nazwą lub datą odpowiada początkowemu dniowi terminu, a gdyby takiego dnia w ostatnim miesiącu nie było - w ostatnim dniu tego miesiąca.

Jeżeli termin jest oznaczony na początek, środek lub koniec miesiąca, rozumie się przez to pierwszy, piętnasty lub ostatni dzień miesiąca. Termin półmiesięczny jest równy piętnastu dniom.

Jeżeli termin jest oznaczony w miesiącach lub latach, a ciągłość terminu nie jest wymagana, miesiąc liczy się za dni trzydzieści, a rok za dni trzysta sześćdziesiąt pięć.

10 Czy w przypadku, gdy termin upływa w sobotę, niedzielę, oficjalny dzień świąteczny lub dzień wolny od pracy, termin taki zostaje przedłużony do kolejnego dnia roboczego następującego po takim dniu?

Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

11 Czy w określonych okolicznościach można przedłużyć termin? Jakie warunki należy spełnić, aby skorzystać z takiego przedłużenia terminu?

Przedłużeniu lub skróceniu ulegają jedynie terminy sądowe, a więc te, które są wyznaczane przez sąd lub przewodniczącego. Decyzję w przedmiocie przedłużenia lub skrócenia terminu może podjąć zarówno przewodniczący, jak i sąd, ale tylko z ważnej przyczyny, której ocenę pozostawia się ich uznaniu.

Przedłużenie lub skrócenie terminu może nastąpić tylko na wniosek strony, uczestnika postępowania nieprocesowego, interwenienta ubocznego, prokuratora, inspektora pracy, rzecznika konsumentów, organizacji pozarządowej albo też biegłego lub świadka, jeżeli termin ten dotyczy ich czynności. Nie jest możliwe podjęcie takiej decyzji z urzędu.

Wniosek powinien być zgłoszony przed upływem zakreślonego terminu.

12 Jakie terminy obowiązują w przypadku odwołań?

W polskim kodeksie postępowania cywilnego terminy procesowe ustawowe przewidziane do wniesienia środków zaskarżenia zależą od rodzaju decyzji sądu (wyrok, postanowienie co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym, wyrok zaoczny, nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym oraz postanowienie). W szczególności zostały przewidziane następujące terminy ustawowe:

- wyrok oraz postanowienie co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym: uzasadnienie wyroku sporządza się pisemnie na wniosek strony o doręczenie wyroku z uzasadnieniem zgłoszony w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji, a w dwóch przypadkach (w przypadku strony działającej bez adwokata, radcy prawnego lub rzecznika patentowego, która na skutek pozbawienia wolności była nieobecna przy ogłoszeniu wyroku oraz w przypadku wyroku wydanego na posiedzeniu niejawnym) - od dnia doręczenia sentencji. Apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem. Jeżeli strona nie zgłosiła wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji, termin do wniesienia apelacji biegnie od dnia, w którym upłynął termin do zgłoszenia takiego wniosku;
- postanowienie: termin do wniesienia zażalenia jest tygodniowy i liczy się od doręczenia postanowienia, a gdy strona nie zażądała w terminie przepisanych doręczenia postanowienia zapadłego na rozprawie - od ogłoszenia postanowienia;
- wyrok zaoczny w odniesieniu do pozwanego: pozwany, przeciwko któremu zapadł wyrok zaoczny, może złożyć sprzeciw w ciągu dwóch tygodni od doręczenia mu wyroku;
- wyrok zaoczny w odniesieniu do powoda: wyrok zaoczny sąd uzasadnia, gdy powództwo zostało oddalone w całości lub w części, a powód zażądał uzasadnienia w ciągu tygodnia od doręczenia mu wyroku albo gdy powód, który żądania takiego nie zgłosił, wniósł apelację w przepisanych terminie;
- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym: w nakazie zapłaty nakazuje się pozwanemu, żeby w ciągu dwóch tygodni od doręczenia tego nakazu zaspokoił roszczenie w całości wraz z kosztami albo w tym terminie wniósł sprzeciw do sądu;

- nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym: wydając nakaz zapłaty, sąd orzeka, że pozwany ma w ciągu dwóch tygodni od dnia doręczenia nakazu zaspokoić roszczenie w całości wraz z kosztami albo wnieść w tym terminie zarzuty.

13 Czy sądy mogą zmieniać terminy, w szczególności termin stawienia się lub oznaczać szczególną datę stawienia się?

Świadek lub strona postępowania ma bezwzględny obowiązek stawienia się w sądzie. Świadek jest zobowiązany także do stawienia się nawet gdyby nie miał żadnej wiedzy o okolicznościach sprawy albo gdyby już wcześniej podjął decyzję o skorzystaniu z prawa odmowy zeznań. Świadek powinien usprawiedliwić na piśmie swoją nieobecność (niestawienie się), i to przed dniem rozprawy. Późniejsze usprawiedliwienie niestawienia się nie zapobiegnie wydaniu przez sąd na rozprawie postanowienia o skazaniu świadka na grzywnę. Do usprawiedliwienia świadek powinien dołączyć dokument potwierdzający przyczynę jego nieobecności. Usprawiedliwioną przyczyną nieobecności świadka może być jego choroba, ważny wyjazd służbowy lub poważny wypadek losowy. Usprawiedliwione niestawienie się z powodu choroby wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie sądu, wystawionego przez lekarza sądowego. W takim przypadku sąd wyznaczy kolejny termin stawienia się.

14 Jeżeli zawiadomienie o czynności dotyczącej strony zamieszkałej w miejscu, w którym mogłaby ona skorzystać z przedłużenia terminu, następuje w miejscu, w którym osoby tam zamieszkujące nie mogą skorzystać z przedłużenia, to czy osoba taka traci przywilej wspomnianego przedłużenia?

Strona lub świadek podlega przepisom procedury cywilnej stosowanej przez organ procesowy (sąd).

15 Jakie konsekwencje ponosi się w przypadku niedochowania terminu?

Czynność procesowa podjęta przez stronę po upływie terminu jest bezskuteczna. Zasada ta dotyczy terminów ustawowych, jak i sądowych. Bezskuteczność czynności procesowej oznacza, że czynność spóźniona nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z jej dokonaniem. Czynność procesowa dokonana po upływie terminu pozostaje bezskuteczna także wówczas, gdy sąd nie wydał jeszcze orzeczenia będącego następstwem upływu terminu.

16 Jeżeli termin upłynął, jakie środki przysługują osobom, które go nie dochowały, np. stronom niestawiającym się w sądzie?

W razie przekroczenia terminu strona ma możliwość ubiegania się o przywrócenie terminu lub złożenia skargi o wznowienie postępowania.

Jeżeli strona nie dokonała w terminie czynności procesowej bez swojej winy, sąd na jej wniosek postanowi przywrócenie terminu. Jednakże przywrócenie nie jest dopuszczalne, jeżeli uchybienie terminu nie pociąga za sobą ujemnych dla strony skutków procesowych. Pismo z wnioskiem o przywrócenie terminu wnosi się do sądu, w którym czynność miała być dokonana, w ciągu tygodnia od czasu ustania przyczyny uchybienia terminu. W piśmie tym należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające wniosek. Równocześnie z wnioskiem strona powinna dokonać czynności procesowej. Po upływie roku od uchybionego terminu, jego przywrócenie jest dopuszczalne tylko w wyjątkowych wypadkach. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do złożenia środka odwoławczego od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub rozwód albo ustalającego nieistnienie małżeństwa, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po uprawomocnieniu się wyroku nowy związek małżeński. Spóźniony lub z mocy ustawy niedopuszczalny wniosek o przywrócenie terminu sąd odrzuca. Zgłoszenie wniosku o przywrócenie terminu nie wstrzymuje postępowania w sprawie ani wykonania orzeczenia. Sąd może jednak, stosownie do okoliczności, wstrzymać postępowanie lub wykonanie orzeczenia. W razie uwzględnienia wniosku sąd może natychmiast przystąpić do rozpoznania sprawy.

Wznowienie postępowania umożliwia ponowne rozpoznanie sprawy zakończoną prawomocnym orzeczeniem. Często określa się skargę o wznowienie postępowania jako nadzwyczajny środek zaskarżenia (bądź nadzwyczajny środek odwoławczy), służący do wzruszania prawomocnych orzeczeń, w przeciwieństwie do środków zwyczajnych (służących w stosunku do nieprawomocnych orzeczeń). Wznowienia postępowania można żądać na podstawie tego, że: wyrok został oparty na dokumencie podrobionym lub przerobionym albo na skazującym wyroku karnym, następnie uchylonym; wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa. Wznowienia postępowania można również żądać: w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu; jeżeli na treść wyroku miało wpływ postanowienie niekończące postępowania w sprawie, wydane na podstawie aktu normatywnego uznanego przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z [KONSTYTUCJĄ](#), ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą (uchylone lub zmienione zgodnie z kodeksem postępowania cywilnego).

Nie można żądać wznowienia postępowania, po upływie lat dziesięciu od dnia uprawomocnienia się wyroku (z wyjątkiem przypadku, gdy strona była pozbawiona możliwości działania lub nie była należycie reprezentowana).

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.

Ostatnia aktualizacja: 23/05/2019